

Paskaidrojuma raksts

par grozījumiem VARAM 2015.gada 26.februāra rīkojumā Nr.67 „Par vides monitoringa programmu”, ar kuriem Vides monitoringa programmas sadaļa „Ūdeņu monitoringa programma” ir apstiprināta jaunā redakcijā

Ūdeņu monitoringa programma ir izstrādāta jaunā redakcijā, lai papildinātu to attiecībā uz specifisku ķīmisku vielu – tā saukto novērojamo vielu (*Watch List*), izpētes monitoringu virszemes ūdeņos. Šādu jaunu papildpienākumu dalībvalstīm nosaka jaunā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/39/ES (2013.gada 12.augusts), ar ko groza Direktīvu 2000/60/EK un Direktīvu 2008/105/EK attiecībā uz prioritārajām vielām ūdens resursu politikas jomā (turpmāk – Direktīva 2013/39/ES). Direktīvas prasības ir jau pārņemtas ar vairākiem grozījumiem spēkā esošajos MK noteikumos ūdeņu aizsardzības jomā.

Prasības novērojamo vielu monitoringam netika iekļautas MK noteikumos un nav iekļautas esošajā Ūdeņu monitoringa programmā 2015.-2020.gadam, jo Eiropas Komisija vēl nebija izstrādājusi šo vielu sarakstu.

Šobrīd novērojamo vielu saraksts ir apstiprināts ar Eiropas Komisijas īstenošanas Lēmumu (ES) 2015/496. Līdz ar to ir nepieciešams papildināt esošo Ūdeņu monitoringa programmu attiecībā uz novērojamo vielu monitoringu virszemes ūdeņos. Apstiprinot Ūdeņu monitoringa programmu jaunā redakcijā, tiks pilnībā pabeigta direktīvas 2013/39/ES prasību pārņemšana.

Ņemot vērā iepriekšminēto, Ūdeņu monitoringa programmas jaunā redakcija ir papildināta ar atsevišķu nodaļu „6. Novērojamo vielu monitorings”, kurā iekļautas prasības šo vielu monitoringam, testēšanas metodēm un nosacījumi informācijas un datu ziņošanai Eiropas Komisijai. Papildus tam ir veikti citi nepieciešami precizējumi.

Atsevišķa nodaļa šim monitoringam izveidota, ņemot vērā pašreizējās Ūdeņu monitoringa programmas izstrādes principus, kā arī turpmāk paveicamos darbus novērojamo vielu monitoringa programmas izstrādē, novērojumu plānošanā un izpildē:

- novērojamo vielu monitorings kā pētniecisks ķīmisko vielu monitorings ir saistīts ar Ūdens struktūrdirektīvas prasību īstenošanu, tāpēc attiecināms gan uz iekšzemes virszemes ūdeņiem, gan arī uz piekrastes un pārejas ūdeņiem. Tāpēc šī monitoringa plānošana un izpilde attiecas uz divu institūciju– Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (LVĢMC) un Latvijas Hidroekoloģijas institūta (LHEI), darbību, kuru kompetencē ir attiecīgo ūdeņu ķīmiskās kvalitātes novērojumi. Spēkā esošā Ūdeņu monitoringa programma ir strukturēta, izveidojot katrai specifiskai ūdeņu kategorijai atsevišķu monitoringa apakšprogrammu: LVĢMC plāno un veic novērojumus iekšzemes virszemes ūdeņos, bet LHEI – piekrastes, pārejas un jūras ūdeņos. Savukārt, novērojamo vielu monitoringa specifika nosaka, ka šīs programmas izstrādē, izpildē un pārskatīšanā ir nepieciešama cieša abu institūciju sadarbība, tai skaitā kopīga plānošana saskaņotai paraugu ņemšanai un analīzei;

- novērojamām vielām ir specifisks statuss un līdz ar to tām ir atšķirīgas prasības monitoringam salīdzinājumā ar citu ķīmisko vielu monitoringu. Papildus tam Direktīvas 2013/39/ES nosacījumi paredz, ka novērojamo vielu skaits būs mainīgs – pēc katras jaunas vielas iekļaušanas sarakstā, tās monitorings jāuzsāk sešu mēnešu laikā. Tas nosaka nepieciešamību īsos termiņos saskaņoti reaģēt uz izmaiņām novērojamo vielu sarakstā un monitoringa izpildes nosacījumos;

- novērojamo vielu monitoringa uzsākšana un iegūto datu ziņošana nav saistīta ar kalendāro monitoringa gadu. Tā ir pakārtota datumam, kad minēto vielu saraksts tika oficiāli publiskots, un ar turpmākajām izmaiņām sarakstā – jaunu vielu iekļaušanu vai esošo vielu izņemšanu no saraksta. Bez tam informācijas sniegšana Eiropas Komisijai par šā monitoringa rezultātiem nav saistīta ar pārējo ūdeņu monitoringa datu ziņošanas termiņiem, bet ir paredzēta atsevišķi.

Neskatoties uz to, ka novērojamo vielu monitorings vēl nav iekļauts pašreizējā Ūdeņu monitoringa programmā, LVĢMC un LHEI jau ir sākuši konsultācijas par šā monitoringa programmas izstrādi un novērojumu plānošanu 2016.gadam, pamatojoties uz Direktīvas 2013/39/ES un Lēmuma (ES) 2015/496 nosacījumiem. Papildus tam LVĢMC eksperti ir piedalījušies vairākās Eiropas Komisijas darba grupas *Chemicals* sanāksmēs un ekspertu apspriedēs, kur diskutēts par novērojamo vielu monitoringa izpildes praktiskajiem aspektiem. Grozījumi 2015.gada 26.februāra rīkojumā Nr.67 „Par vides monitoringa programmu” sniegs pamatojumu LVĢMC un LHEI iekļaut novērojamo vielu monitoringu abu institūciju nākošā gada darba plānos un nodrošināt tā izpildi piešķirtā budžeta finansējuma ietvaros.

Sagatavoja:

R.Rimša
Vides aizsardzības departamenta
Vecākā referente
67026903

12.11.2015